

Weekklapper.

We hebben op den laatsten dag der verleden week een grooten Vlaming begraven: Hugo Verriest. Verriest werd op 25 November 1840 te Deerlijk geboren. Hij heeft als kind Vlaanderens ongeluksjaren 1847 en 1848 meege-

Hugo Verriest.

maakt; twee jaren achtereen mislukte de oogst en hadden de aardappelen de plaag. Het vee stierf aan ziekten. De menschen leden honger en dan kwam daarbij nog de typhus. Wie geld had, kocht boonen, maïs of rijst tegen duren prijs. Land en huizen werden verpand voor wat graan, erwten of boonen. Natuurlijk waren er ellendige woekeraars: korenbijters noemde men ze. Heele benden uitgehongerden liepen het land af, stroopend en roovend, wat ze maar vinden konden: loof, rapen, honden, katten, alles namen ze mee. Burgerwachten hielden hen buiten de steden. Men vond menschen dood langs de straat, zieken bezweken op hun ellendig leger van stroo, kinderen uitgemergeld in de wieg. We hebben de oude menschen daarover veel hooren vertellen. We dachten niet, dat wij ook zoo'n kwaden tijd zouden leeren kennen in 1914-'18. Maar in West-Vlaanderen vooral was 1847-'48 erger!

Te Deerlijk, de geboorteplaats van Verriest, bezweek een vrouw van honger op den weg. Hugo zag haar en hij liep naar huis en vertelde het weenend aan zijn moeder. Vader Verriest was koster en armmeester. Een lange rij stond dagelijks aan zijn huis. Petrus-Johannes Verriest deed wat hij kon. Zekeren middag wilde het volk van Deerlijk gaan plunderen. Twee honderd mannen stonden te huilen voor een rijke woning. Vader Verriest baande zich een weg door die bende en stelde zich voor de deur. Hij kruiste de armen en riep : « Doet gij als duivels, ik ben dan Lucifer ! Niemand komt hier binnen. Gaat naar huis ! Het voedsel, dat op de parochie is, wordt verdeeld. Hier zal niet door korenbijters graan weggestoken worden. Maar geen geweld ! » En zelfs de ruwsten luisterden naar hem. De bende ging kalm heen...

De typhus brak ook op Deerlijk uit. Men zonderde de lijdens af in een kapel. Maar wie zou hen verplegen ? « Gij », zei de pastor van Deerlijk tot vader Verriest. « Niemand zal het beter kunnen ». — « 'k Zegge niet neen, maar ik moet algelijk eerst eens met mijn vrouwe spreken », antwoordde de koster. En Carolina Van Acker, de fijn-gevoelige, zachte moeder van Hugo, dacht wel aan haar eigen zeven knapen en meisjes, maar zei toch : « Ga Jan... en God zal het aan onze kinderen loonen ».

Vader Verriest verpleegde de typhuslijders. Toen de ziekte geweken scheen, had de vreeselijke kwaal hem gegrepen. Verriest weigerde te bed te gaan. « 'k Zal de typhus rechte dragen », zei hij. Als ik ga liggen, ben ik weg ». En hij trotseerde de typhus en genas. Hij was kloek als een reus en goed als brood. Veel later woedde de cholera te Leuven. Zijn zoon Gustaaf studeerde daar voor dokter. Men vroeg studenten, om de choleralijders te verplegen. Gustaaf snelde naar huis en vroeg vaders toestemming, om de edele, maar gevaarlijke taak te verrichten. Vader Verriest gaf hem zijn zegen en zei : « Ga, en God beware u ». In 1871 zond vader Verriest Gustaaf naar Sedan, om de gekwetsten bij te staan... In zulk gezin werd Hugo opgevoed en ja, we begrijpen het, hoe daar 't zaad van echte, gezonde democratie in zijn ontvankelijk gemoed werd gestrooid.

Vader Verriest was koster en hield ook een lakenwinkel open. Hij had toch veel zorgen voor zijn groot gezin en hij wilde zijn zonen laten studeeren. En hoe fier was Hugo als hij ons later in de breede gang zijner woning de portretten-galerij toonde en zei : Adolf, advokaat; Gustaaf, geneesheer; Jozef, notaris; ik, priester ».

De dagbladen hebben nu weer verteld van Verriests studies te Roeselare en Brugge, van zijn arbeid als leeraar en pastor, van zijne vereering voor dichter Albrecht Rodenbach. Verriest kon prachtig voor de menschen spreken en hij heeft meer dan 800 voordrachten gehouden. Hij wilde, dat ons volk schoon werd, dat is treffelijk, ontwikkeld, beschaafd en 't kon alleen door meer verband te brengen tusschen hen, die veel kennis bezaten en hen, die er weinig hadden : dus de Vlaamsche hoogeschool, kunst en onderricht voor

het volk, behoorlijke loonen, gezonde woningen en zoo meer. Voor die gedachte heeft Verriest gestreden, zijn leven lang, maar nooit heeft hij iemand gekwetst, nooit iemand beleedigd. Hij kon ieders overtuiging eerbiedigen, al liet hij niets van de zijne los. En hij beminde zoo innig den werkenden mensch ! Hij bezocht hem in de hutten, de kortwoonsten, op de hofstedekes, overal. En we zagen op zijn begrafenis veel werkende lieden, en we hoorden het aan alle zijden : « Hij werd zoo geerne gezien ».

En nu op Zaterdag 4 November hebben wij hem begraven... In storm en regen, droeg men Verriest heen. Daar was rouwmuziek, daar was tromgeroef, daar was kerkgezing. De schoolkinderen vormden de haag, kinderen van te lande, waarover hij zoo schoon schrijven kon. De studenten van Vlaanderen verhieven hun vaandels als een eerewacht voor de baar. Parochianen droegen de kist en Bruwier, Van Oyen, Van Cauwelaert, Omer Wattez en Vermeylen, hielden den pelder vast... En dan volk, menschen van den buiten, werklieden uit de fabriek, stielmannen, priesters, advokaten, dichters, schrijvers, kunstschilders, beeldhouwers, toondichters, leeraars, nijveraars, handelaars, vertegenwoordigers van alle standen en rangen, sloten zich aan. De kerk was met rouwfloers behangen; ze draagt nog de sporen der geweldige beschieting uit die zwarte oorlogsdagen... De offerande duurde zeer lang. Pastor Aloïs Walgrave hield een treffende lijkrede en aan het graf sprak Herman Teirlinck namens de Vlaamsche schrijvers. Een goed, een edel, een fijngevoelig, een geleerd man is aan Vlaanderen ontnomen... En 4 November blijft in Vlaanderens geschiedenis opgeteekend, als een zwarte dag van rouwe. In elk Vlaamsch gezin moest Verriests portret hangen, zooals we 't hier ook afdrukken in ons « Vlaamsch Gezin ».

De 7^e November is de dag van Sint-Willebrordus, die onder onze vaders het Christendom predikte. Hij heeft vooral langs de Schelde gewerkt. Dicht bij Antwerpen stond een oud afgodsbeeld. Willebrordus wierp het omver. Ter gedachtenis daaraan heet een gehucht van Morsel nog Oude God, een naam bij veel soldaten bekend door het fort en bij de reizigers door de statie, waar de lijnen Antwerpen-Brussel en Antwerpen-Gent uiteengaan. Maar ook in Veurne-Ambacht heeft Willebrordus gewerkt. Bij Wulpen wijst men een putje, waar de Heilige gediend wordt.

En van bedevaarten gesproken, daar komt veel volk samen. Zoo is het ook te Brugge met de H. Bloeddagen. De te Brugge zoo goed bekende mijnheer Van Haecke was hoofd-kapelaan van het H. Bloed. 't Was een priester, die nooit om zijn woorden verlegen stond en ook van een grapje hield. Op een der H. Bloeddagen stroomde het volk in de kapel toe, maar bleef te veel van achter zitten. Mijnheer Van Haecke deed het opschuiven, maar een buitenman wilde niet. Koppig bleef hij staan. Mijnheer Van Haecke klom op den preekstoel en zei : « Menschen, ik bedank u, dat gij zoo gewillig opgeschoven zijt. Die man ginder alleen wilde niet. Hij zei mij, dat hij stond,

waar hij wilde; ja, hier in de kerk staat hij waar hij wil, maar thuis staat hij waar de bezem staat ». Het volk lachte en de koppigaard liep kwaad weg.

Eens bezocht mijnheer Van Haecke een dame, die hem al dikwijls uitgenoodigd en een gave voor de armen beloofd had. Hij belde en zag hoe de dame juist haar hoofd aan 't venster wegtrok. En toch kwam de meid zeggen: « 't Is spijtig mijnheer, maar madam is uitgegaan ». — « Wel zeg haar eens, dat ze, als ze nog uit gaat, niet mag vergeten haar hoofd mee te nemen ».

Op 10 November 's avonds liepen de kinderen van Vlaanderen vroeger met brandende lantaarns rond, ter eere van Sint-Maarten. 't Waren lantaarns van papier of beter nog, uit rapen of beetwortels gesneden. Dit gebruik bestaat nog hier en daar. Sint-Maarten was een soldaat, die eens een bedelaar zag. Hij sneed zijn mantel in tweeën en gaf de helft aan den armen sukkelaar. Er bestaat daar nog een liedje over. Maar 11 November was in den ouden tijd ook het feest der druivenpersen, waar men den wijn maakt. En daarom werd er op 11 November — later Sint-Maartensdag — veel gedronken. Zelfs de koningen en prinsen vierden heel vroolijk Sint-Maartensfeest. In sommige streken van Vlaanderen vervangt Sint-Maarten, Sinterklaas en brengt hij 's nachts aan de kinderen speelgoed en lekkernij. Sint-Maarten heeft in Vlaanderen het Evangelie verkondigd. Daarom zijn veel kerken aan hem gewijd, als te Aalst, Kortrijk en in menig dorp. En de overlevering zegt, dat Sint-Maarten eens zoo lang aan de kust prèekte, dat het ezeltje, waarop hij altijd reisde, er van door ging. Men ontstak lantaarns om het te zoeken en vond het in de duinen. En daarom zegt men, loopen de kinderen op Sint-Maartensavond nog met lantaarns rond. De schoone dagen, die we gewoonlijk eind October hebben, noemt men Sint-Maartens zomer. We kunnen er nu niet op hopen. 't Heeft al te vroeg gewinterd... En van gescheurde mantels gesproken, mijnheer Van Haecke, over wien we 't hadden, was ook zeer mededeelzaam. En zijn kleerkas was niet ruim voorzien. Zekeren dag werd er bij hem gebeld. Hij deed zelf open en een voddenkoopman vroeg: « Zijn er geen slunsen of beenen ? »

— Wel, antwoordde Van Haecke, zie, de slunzen hangen aan mijn lijf en mijn beenen heb ik nog te veel nodig.

Maar op 11 November, dag van Sint-Maarten en 'den wapenstilstand, verschijnt ons derde nummer.

De kleine ingenieur.

« Wat voert ge hier uit, Alfons ? Laat vader toch slapen ! »

« Och, ziet u, ma ! dat is een windmolen, dien ik gemaakt heb ! Als ik dien nu pa voor z'n gezicht houd en hij begint te snorken, dan gaat de molen aan 't draaien. Aardig, hé ? »

N^r 2. Prijs 35 cent. — Abonn. per jaar 20,80 fr. 11 November 1922.

'T VLAAMSCH GEZIN

Geïllustreerd Weekblad

Redactie-Uitgave : Gebr. HANS, Contich.

Filips Van Artevelde

en andere verhalen

door A. HANS

